

Отъ датата на грамотата е запазено само указанието: **мѣа**
април[иѣ] ³⁴⁾. Приема се, че тази дата отговаря на м. априль
1230 г. ³⁵⁾. Съ огледъ на това би трѣбвало да се допустне, че
Иванъ Асѣнь II е посетилъ Св. Гора веднага следъ Кло-
котнишката битка, още презъ м. априль 1230 г. Занимливо
сведение за това посещение на българския владѣтель е за-
пазено въ така названата „Сводна грамота на Зографъ“, по-
зната въ славянски първообразъ и грѣцки преводъ ³⁶⁾. Въпрѣки

³⁴⁾ Вж. Ласкарисъ, п. с., с. 5; ср. сс. 17/8; Гошевъ, п. с., с. 71; Ивановъ, п. с., с. 577.

³⁵⁾ Вж. Ласкарисъ, п. с., с. 29 сл.; Ивановъ, п. с., с. 576; Златарски, п. с., с. 348; само проф. прот. Гошевъ, п. с., с. 90, съобразно съ общитѣ свои тълкувания, отнася грамотата къмъ 1236 г.

³⁶⁾ Грамотата въ славянски първообразъ е издадена още отъ В. Априловъ, Болгарскія грамоты (Одесса 1845), с. I сл. (вж. В. Априловъ, Събрани съчинения, подъ редакцията на проф. М. Ариадновъ, София 1940, с. 207 сл.); преиздадена у Й. Ивановъ, п. с., с. 537 сл. Грѣцкиятъ преводъ е издаденъ отъ H. Gelzer, Sechs Urkunden des Georgsklosters Zografu (= BZ, XII. 1903), pp. 523—529. Последното издание на двата текста е дадено отъ А. Соловјевъ — Вл. Мошин, Грѣке повеље српскихъ владара (Београд 1936), сс. 352—373; сс. 356, 357 посочвания за другитѣ досегашни издания. Още за Априлова, п. с., сс. 214, 219 съществуваша нѣкои съмнения въ свръзка съ тази грамота, особено нейната хронология; той смѣта, че „если позволено сомнѣваться въ подлинности сей лѣтописи и грамоты царя Асѣна, то они могли бытъ написаны не позже XVIII столѣтія; ибо отъ нихъ упоминаетъ въ своемъ путешествіи по святымъ мѣстамъ съ 1723 до 1741 год. Василіи Барскій, Плаки Албомъ (СПб 1819 года)“. Проф. Й. Ивановъ, п. с., с. 537 сл., опредѣля този паметникъ като „компиляция отъ предания и извадки отъ грамоти, засѣгащи миналото на Зографъ, отъ неговото основание та до идването на турцитѣ“, писана презъ XVI в. Нѣмскиятъ византологъ Gelzer, ib., p. 505 sqq., смѣта документа като „Machwerk“, преведенъ „вѣроятно вѣрно“ (wahrscheinlich treu) отъ славянски на „недобъръ грѣцки езикъ“ (Stümpergriechisch). Той изказа мнение, че това е „die Predigt eines Erzbischofs von Ochrid über die Wundertaten des hl. Grossblutzeugen Georgios des Zographos und über die herrlichen Schenkungen und Widmungen der frömmsten und christusliebenden Kaiser und Caren“. — Прегледъ на по-старитѣ издания, на изказанитѣ преценки за паметника е далъ А. П. Стоиловъ, Своденъ хрисовулъ за историята на Зографския манастиръ (въ: Сборникъ въ честь на В. Н. Златарски, София 1925, сс. 447—457); споредъ него, това е компиляция, съставена „не по-рано отъ XVII в. и не по-късно отъ началото на XVIII в.“ (п. с., с. 452); п. с., сс. 452—456, текстътъ. Това датиране общо е възприето и отъ Соловјевъ—Мошин, п. с., сс. 356—357. — Легендата за създаването на Зографъ е намѣрила мѣсто и у Спиридона; вж. Исторія во кратицѣ о болгарскомъ народѣ словенскомъ сочи-